

שרה העצני כהן

מוחקים את ארץ התנ"ך

מי שמופקד על השמירה של האתרים הארכיאולוגיים הוא המינהל האדריכלי, שלא עושה את תפקידו. כגוף מדיניות וביצוע, הוא כושל לחלוטין בשמירה על נכסי המולדת שלנו. הוא לא אוכף מספיק, לא יודע מספיק, לא רוצה לדעת, לא שואף לשמור על מה ששלנו. גרוע מכך: המינהל האדריכלי אפילו לא מסמן את האתרים, אף שזו חובתו לפי חוק. זה לא סתם סימון. יש לסימון הטכני הזה משמעויות משפטיות, משמעויות של אכיפה ושל קביעת סדרי עדיפויות. ארגוני השמאל הקיצוני יודעים ומבינים היטב את משמעות הסימון. הם מוציאים חוברות תדרוך לפלשת'נים איך להשתמש באי-סימון האתרים בצורה הכי יעילה בשטח ומול רשויות האכיפה. וכך, המינהל האדריכלי כושל והעתיקות מושמרות.

מדינת ישראל מועלת בתפקידה לשמור ולהגן על אתרי המורשת. ממשלות זרות מאירופה הרחוקה מממנות בעשרות מיליונים, באופן ישיר ועקיף, את הפגיעה באתרי המורשת שלנו. בשילוב חרם אקדמי בינלאומי ופנים-ישראלי על מי שמעז לחקור את האזור והוא אינו פלשת'ני, אנחנו מדברים על מגמת מחיקה מוחלטת של העבר שלנו. מוחקים לנו את ארץ התנ"ך.

התחלה של פתרון, אגב, היא בהכנסת רשות העתיקות לתמונה. זה גוף בלתי תלוי, מקצועי, שאם ייתנו לו את האחריות לאזור יהודה ושומרון, הוא עשוי להציל את מה שנשאר עוד להציל. "עם שאינו יודע את עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל", אמר יגאל אלון. מה יהא על עם שבנה מדינה עצמאית, אבל הוא מפקיר, ביודעין ובאדישות, את עברו?

זוכרים את תל ארומה? לא רשת בתי הקפה, אלא המבצר החשמונאי העתיק בשומרון. אני עוקבת אחריו מקרוב ובשברון לב. לפני חודשים ארוכים השתלטה הרשות הפלשת'נית על התל העתיק, הניפה דגל אש"ף ענקי והכריזה ששם היא תבנה מסגד. בישראל לא עשו כלום. השבוע יצקה הרש"פ בטון על העתיקות שאותן החריבה ובנתה את הקומה הרביעית ב"מסגד השאהידים". ישראל עדיין לא עושה כלום, היא גם לא תעשה. תל ארומה הוא סמל למצב העגום בשטח. השבוע יצא מסמך מרתק ומרעזיב, "סקר המורשת הלאומית", מבית פורום שילה וארגון "שומרים על הנצח", ארגון אזרחי עם תקציב פעוט שמחליף ממשלה שלמה. כמה חבר'ה שהחליטו להקדיש את מיטב שנותיהם כדי לנסות להציל את הקטסטרופה הארכיאולוגית שמתרחשת מתחת לאף שלנו בארץ התנ"ך.

הם מיפו 365 אתרים ארכיאולוגיים, החשובים ביותר למורשת התרבות הלאומית והעולמית ביהודה ושומרון. מצודת הורקניה המדהיבה, הסרט' בה, תל דותן, "הארמון השלישי" של הורדוס, תל ארומה ועוד. בכל אתר הם בדקו ומיפו מה הנזק שנגרם. התמונה עגומה: לא פחות מ-80 אחוזים מהאתרים נפגעו, חלקם באופן שיטתי.

כן, שיטתי. "אני חושב שאין כאן שום עתיקות ששייכות ליהודים", אמר ערבי תושב יריחו, כשהכתב אוהר חמו שאל אותו בדבר ההריסות. וזה הסיפור. בשנים האחרונות מבצעת הרשות הפלשת'נית הרס שיטתי וחסר תקדים של האתרים הארכיאולוגיים ביהודה ושומרון. יש דברים שאבדו לנו לעולמים.